

Forbrukerne får sterkere rettigheter i kjøpsloven

AVTALE

Nå er det tryggere å gjøre avtaler om kjøp av brukte varer.

Foto: Cytonn Photography, Unsplash

For mange har høyere renter og økte priser lagt en vesentlig demper på kjøpelysten. Forbrukerne kan imidlertid trøste seg med at det fremover blir langt tryggere å kjøpe både nye og brukte produkter fra butikk. Den 1. januar 2024 trådte nemlig de nye endringene i forbrukerkjøpsloven i kraft, og med det ble forbrukervernet betydelig skjerpet. I denne artikkelen ser vi nærmere på de viktigste endringene i forbrukerkjøpsloven og hvilken praktisk betydning de har for deg som forbruker.

Generelle forbehold om produktets tilstand er ikke lenger tillatt

Den tidligere bestemmelsen i forbrukerkjøpsloven § 17 om «som den er»-salg er nå opphevet. Selgeren har dermed ikke lov til å ta generelle forbehold om produktets tilstand ved å selge varen «som den er». Dette medfører at selgeren ikke kan overdra produkter med feil, skader eller mangler uten å informere forbrukeren om slike. Selgeren må uttrykkelig opplyse om produktets eventuelle avvik, og forbrukeren må uttrykkelig akseptere avvikene. I motsatt fall kan forbrukeren fremme et mangelskrav hvis kjøperen oppdager avvik.

Denne endringen gjør det tryggere for forbrukeren å kjøpe brukte varer fra forhandler, især kostbare formuesgoder som bruktbiler. Med denne endringen vil selgeren pålegges en langt større risiko for at produktet er i den stand forbrukeren kan forvente. Forbrukeren vil også få et langt bedre beslutningsgrunnlag før han investerer i brukte varer. Forhåpentligvis kan dette stimulere til en større vilje blant forbrukerne til å kjøpe brukte produkter, hvilket er fordelaktig både økonomisk og i et bærekraftperspektiv.

Merk likevel at du som forbruker ikke kan forvente at for eksempel en bil fra 1995 er i perfekt stand. Ved vurdering av om det foreligger en mangel, må man også ta i betraktning hva kjøperen har grunn til å forvente.

Denne lovendringen kan også medføre at prisen for slike varer kan øke som følge av at selgeren nå må bruke mer ressurser enn før på å avdekke eventuelle feil og mangler i forkant av salget. Forbrukeren kan til gjengjeld fremme et mangelskrav dersom det avdekkes en feil som han ikke kunne forvente, og som selger heller ikke har informert om.

Vær oppmerksom på at denne lovendringen ikke har betydning for deg som ønsker å selge bilen din eller andre varer privat, for eksempel gjennom nettstedet som finn.no og Tise. Ved slike salg, altså der det er private parter på begge sider av avtaleforholdet, reguleres avtalen av kjøpsloven, og ikke av forbruker-

kjøpsloven. I kjøpsloven er det fremdeles tillatt å ta generelle forbehold om produktets tilstand.

Forbrukerkjøpsloven gjelder også ved kjøp av digitale ytelser

Fra og med 1. januar 2024 gjelder forbrukerkjøpsloven også for digitale ytelser som leveres sammen med et produkt, og som er nødvendige for at produktet skal fungere. Selger plikter å sørge for både at forbrukeren får informasjon om nødvendige programvareoppdateringer, og at disse oppdateringene leveres. Dersom en nødvendig programvareoppdatering ikke leveres, og produktet dermed slutter å fungere innenfor produktets forventede levetid, kan forbrukeren fremme et mangelskrav.

Denne endringen gjør det sikrere og mer bærekraftig for forbrukeren å kjøpe produkter som baserer seg på digitale ytelser. Dette vil typisk være produkter som smart-TV, nettbrett, treningsklokker eller biler med teknologi som ryggekamera og parkeringsassistanse. Ved å få levert nødvendige programvareoppdateringer vil produktets faktiske levetid i mange tilfeller forlenges. Dette er fordelaktig både for forbrukernes privatøkonomi og for miljøet.

Forbrukerkjøpsloven gir også nye særskilte reklamasjonsfrister for løpende digitale ytelser. For selve gjenstanden opprettholdes de såkalte relative og absolutte reklamasjonsfristene. Disse innebærer for det første at forbrukeren må gjøre et mangelskrav gjeldende innen rimelig tid etter at kjøperen oppdaget eller burde oppdaget mangelen. For det andre må reklamasjonen fremmes senest innen to eller fem år fra leveringstidspunktet, avhengig av varetypens forventede levetid. For oppdateringer og digitale ytelser som etter avtalen skal leveres løpende over en lengre periode, er det nå bestemt at reklamasjonsfristen for disse skal være like lang som den avtalte leveringsperioden. Dersom det for eksempel er avtalt at oppdateringer og digitale ytelser skal leveres i fire år, kan ikke fristen for å reklamere løpe ut i denne

JON HÅKON HEGDAHL

Advokat og partner i Stiegler Advokatfirma AS i Bergen. Han er utdannet cand.jur. fra Universitetet i Bergen i 1999. Jon Håkon Hegdahl tilhører Stieglers faggruppe for nærings- og eiendomsrett. Han bistår både virksomheter, kommuner og private med kontrakts- og eiendomsrettslige spørsmål, og prosederer jevnlig for domstolene.

Foto: Veronika Stuksrud

HENRIK RYNNING SJÅMO

Advokatfullmektig i Stiegler Advokatfirma AS. Han har master i rettsvitenskap fra Universitetet i Bergen, og tilhører Stieglers faggruppe for nærings- og eiendomsrett. Henrik arbeider med saker både for private parter og virksomheter.

Foto: Veronika Stuksrud

– Selger har nå anledning til å gjennomføre bare ett rettingsforsøk, uavhengig av om det gjelder samme eller en ny mangel.

perioden. Forbrukeren unngår med dette situasjoner hvor reklamasjonsfristen løper ut før forbrukeren har fått levert de avtalte oppdateringene og digitale ytelsene.

Periode for selgers bevisbyrde forlenges

Utgangspunktet har etter forbrukerkjøpsloven vært at et avvik som viser seg innen seks måneder etter at forbrukeren overtok varen, også eksisterte på leveringstidspunktet, med mindre selgeren kunne bevise det motsatte. Fra og med 1. januar forlenges denne regelen fra seks måneder til to år.

I praksis betyr dette at man i utgangspunktet antar at feil og avvik som oppdages de første to årene etter overtakelse, også var der allerede ved levering. Det vil være selgers ansvar å motbevise dette, dersom selger mener avviket har oppstått senere. Regelen gjelder ved kjøp av både nye og brukte ting, og er særlig praktisk der det ikke kan konstateres noen ytre årsaker til feilen. I slike tilfeller vil selger ofte få store vansker med å bevise at mangelen ikke eksisterte ved levering. Dette gjør det enklere for deg som forbruker å fremme et mangelskrav dersom du oppdager en feil med telefonen eller bilen som ikke har noen opplagt forklaring.

Selger får færre forsøk på å rette mangelen

Tidligere kunne selger i utgangspunktet forsøke å rette en mangel to ganger før forbrukeren kunne kreve prisavslag eller heving av kjøpet. Fra nyttår har selgeren som hovedregel anledning til å gjennomføre bare ett rettingsforsøk, uavhengig av om det gjelder samme eller en ny mangel.

Forbrukerkjøpsloven tillater likevel selger å gjøre flere rettingsforsøk dersom det anses rimelig, og lovens forarbeider presiserer at terskelen for ytterligere rettingsforsøk ikke bør være for høy. Det vil sjelden være aktuelt med mer enn to rettingsforsøk.

Endringen vil trolig gjøre det enklere for forbrukere å kreve prisavslag eller heving i tiden som

kommer. Også bevisbyrden ved krav om heving er endret. Tidligere måtte forbrukeren bevise at mangelen var vesentlig, for å kunne kreve heving, mens det nå er selgerens ansvar å bevise at mangelen er uvesentlig.

Sammenfatning

Gjennomgangen viser at lovgiver styrker forbrukervernet og aktivt fremmer sirkulærøkonomi. Lovgiver velter en betydelig del av risikoen over fra forbruker til selger, og stiller høyere krav til selgerens ytelser. Det har dermed blitt tryggere for forbrukere å kjøpe produkter fra forhandler. Dette vil særlig være betryggende ved kostbare gjenstander, som for eksempel bruktbil kjøpt fra profesjonell selger.